

NOWINY TECHNICZNE

DODATEK DO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO

REDAKTOR Inż. Cz. MIKULSKI.

ROK 1929 — TOM III.

(Str. V + 256 z 99 rys.)

WYDAWNICTWA ROK 3-ci.

WARSZAWA, 1929.

SPIS RZECZY

	<u>Str.</u>		<u>Str.</u>
ARTYKUŁY W SPRAWACH OGÓLNYCH.		Utworzenie Rady Badań Naukowych we Włoszech	77
Oświadczenie inżynierów polskich (w spr. powiedzenia min. Stresemann'a)	1	Nowe wielkie muzeum techniki w Ameryce	77
Uczczenie pamięci Sir E. Howard'a, inicjatora miast-ogrodów	38	Rozwój konstrukcyj spawanych	78
Po Zjeździe Inż. Mechaników	57	Utworzenie Polskiego Instytutu Radjotechnicznego	79
Wymiana profesorów między Polską a Szwajcarią. Prof. Dr. M. T. Huber	59	450-t-wa dźwignica portowa w Algierze	84
100-lecie śmierci Thomas'a Young'a	101	Największa na świecie lokomoływa	85
Potrzeba zjednoczenia w propagandzie naukowej organizacji. Prof. Dr. A. Rothert	125	Rozwój środków komunikacji w Anglii	86
W sprawie nowej politechniki w Polsce	163	Dwoistość charakteru elektronów	89
Wyższe szkoły techniczne w Niemczech	185	Przebudowa Gare de l'Est w Paryżu	91
Brak fachowców w Rosji sowieckiej	252	Zastosowania techniczne elektronów	95
		Komunikacja miejska schodami ruchomymi	97
		Przewietrzanie tunelu ulicznego w Filadelfji. lg.	98
		Kształcenie inżynierów-rolników	103
		Wpływ pracy w przemyśle na śmiertelność pracowników	104
ZAGADNIENIA TECHNICZNE i dziedzin pokrewnych.		Sprawa mieszkaniowa jako zagadnienie państwowe	109
25-lecie lotnictwa	2	Transport pneumatyczny w Paryżu	110
Koleje polskie w r. 1928	3	Generatory gazu w samochodach ciężarowych	115
Kontrola fabryczna	6	Stacje transformatorów pod gołem niebem	121
Polski przemysł obrabiarkowy	7	Zapobieganie wybuchom przy naprawie zbiorników do cieczy łatwopalnych	122
Nowoczesna droga publiczna	12	Wytwarzanie ciągłe w fabrykacji seryjnej	127
Największa w Europie turbina wodna	12	Nowa służa w Ymuiden	134
Gazownictwo polskie w ub. 10-leciu	13	Oświetlenie portów lotniczych lampami neonowymi	139
Bezpośredni wytop stali z rudy	24	Prace badawcze w Rosji sowieckiej.	143
Siłownia wodna na rz. Shannon w Irlandji.	25	Wścigi samolotowe	143
Koleje żelazne wobec mrozów i zamieci. Inż. A. Pawłowski	31	Filmy dźwiękowe	145
Kolej panamerykańska	35	Projekt rozwiązania sprawy mieszkaniowej	149
Możliwości racjonalizacji w przemyśle metalowym	37	Gospodarka elektryczna w Stanach Zjednoczonych	152
Nowa stacja „Piccadilly” kolei podziemnej w Londynie	38	Badania naukowo - techniczne w Japonji	155
Otrzymywanie elektronów swobodnych	41	Nowe hale targowe we Frankfurcie n/M	161
O budowie sterowców	43	Gospodarka elektryczna w Rosji	164
Ładunek i masa elektronu	48	Budowa taboru kolejowego w Anglii i St. Zjednoczonych	167
Nawodnienie Egiptu	49	Wodnopłatowiec 12-silnikowy	169
Po Zjeździe Inż. Mechaników	57	Wysokoprężny autobus parowy	170
Wiosenne Targi Lipskie	61	Znaczenie drzewa w budowlach inżynierskich	175
Elektron a energia promienista	65	Opinia niemiecka o PWK	176
Turboprądnica o mocy 110 000 kW	67		
Promienie mitogenetyczne	71		
Idealny przebieg studjów	72		
Nowe laboratorja Ecole Centrale w Paryżu	73		

IV

	<u>Str.</u>		<u>Str.</u>
Wyzyskanie ciepła wód głębinowych do wytwarzania energii	180	Budownictwo mieszkaniowe. Prof. E. Hauswald	199
Racjonalizacja	181	Angielski przemysł obrabiarkowy	205
Nowy rekord szybkości lotu	182	Rolnictwo Niemiec powojennych	214
Urządzenie telewizyjne syst. inż. Manczarskiego	187	Zagadnienie mieszkaniowe	219, 232
Współpraca przedsiębiorstw w zakresie racjonalizacji. Z. Rytel	195	Racjonalizacja a bezrobocie. Z. Rytel	225
Budownictwo mieszkaniowe. Prof. E. Hauswald	196	Uwagi w sprawie mieszkaniowej. Inż. L. Gembarzewski	237
Gaz ziemny w Daszawie	201	Wyniki racjonalizacji. Z. R.	251
W sprawie opóźnień pociągów dalekobieżnych	206	KONGRESY, ZJAZDY i WYSTAWY.	
Nowe sposoby mechanicznego czyszczenia ulic	207	Pierwszy polski zjazd hydrotechniczny	5
Prace Instytutu Radjotechnicznego	211	III Zjazd Inż. Mechaników polskich	6, 13, 53
Gazociągi dalekosiężne w Stanach Zjedn.	219, 232	IV Międzynarodowy Kongres Nauk. Organizacji	12, 66
Zagadnienie mieszkaniowe	213	Tymczasowy program III. Zjazdu Inż. Mechaników Polskich	47
O rozwoju elektrotechniki	220	Wiosenne Targi Lipskie	61
Most wiszący na Renie.	224	Międzynarodowy Kongres Odlewniczy	61
Racjonalizacja a bezrobocie	225	II Zjazd Chemików polskich	78
Paryski Salon samochodowy	229	Zjazd Wawelberczyków.	119
Prace konstrukcyjne na wydz. mechanicznym we Lwowie. Prof. E. Hauswald	231	Zjazd Cukrowników	120, 133
Zastosowanie przenośników linowych	236	2-gi ogólnopolski zjazd meljoracyjny.	120
Uwagi w sprawie mieszkaniowej. Inż. L. Gembarzewski	237	Wszczęświatowa Wystawa w Barcelonie	120
Nowsze badania, dotyczące transmutacji materji	246	Międzynarodowa Wystawa Przeciwpozarnicza	157
Wyniki racjonalizacji. Z. R.	251	V Międzynarodowy Kongres Prasy Technicznej	162
ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.		IX Zjazd Inż. Kolejowych	168
Polski przemysł obrabiarkowy	7	Wszczęświatowy Kongres Inżynierski	173
Stan przemysłu metalowego w grudniu 1928 r.	11	Opinia niemiecka o P.W.K.	176
O przyszłość eksportu węgla z Polski	11	Paryski Salon samochodowy	229
Rozwój polskiego przemysłu papierniczego	20	Międzynarodowy zjazd rzeczników patentowych	230
Polski przemysł maszyn i narzędzi rolniczych	26	Narodowy Kongres Żeglugi	238
Stan przemysłu w St. Zjedn. Am. Półn. w r. 1928	35	Echa zjazdu wawelberczyków	243
Wytwórczość obrabiarek w Rosji	36	Światowe Kongresy Inżynierskie w Tokjo	245
Wytwórczość hut w Polsce	36	STOWARZYSZENIA TECHNICZNE i NAUKOWE.	
Możliwości racjonalizacji w przemyśle metalowym	37	W sprawie zrzeszenia metalurgów	23
Po Zjeździe Inż. Mechaników	57	Stow. Inż. Mechaników polskich	24, 230, 256
Rozwój przemysłu maszynowego w Szwajcarii	59	Warszawskie Tow. Politechniczne	29
Rosyjski przemysł maszynowy	68	Posiedzenie komisji techniki warsztatowej PKN	102
Produkcja i zapotrzebowanie maszyn w Danji	71	Walne zebranie SIMP	132
Nauka o badaniu koniunktur	74	Nowe Stowarzyszenie Techniczne	132
Zmiany w przemyśle górnośląskim	108	Koło Wodno - meljoracyjne przy Stow. Techników w Warszawie	144
Przywóz maszyn włókienniczych do Polski	108	Z sali odczytowej (Stow. Techn. w Warsz.)	200, 244, 250
Sprawa mieszkaniowa jako zagadnieniem państwowym	109	KRONIKA	
Rozwój przemysłu maszynowego w Chinach.	131	Rządowa pożyczka sanacyjna	6
Projekt rozwiązania sprawy mieszkaniowej	149	Z Izby Przem.-Handl. w Warszawie	6
Znaczenie rynku polskiego dla niemieckiego przemysłu maszynowego	151	Układ między Polską a Niemcami	12
Budowa taboru kolejowego w Anglii i St Zjedn.	167	Budowa olejarni w Gdyni	12
Racjonalizacja	181	Budownictwo w Warszawie	12
Ruch organizacyjny w przemyśle niemieckim	185	Nowoczesna droga publiczna	12
Przemysł papierniczy w Polsce	192	Największa w Europie turbina wodna	12
Współpraca przedsiębiorstw w zakresie racjonalizacji. Z. Rytel.	195	Gaz pod wysokim ciśnieniem dla zakł. Skody pod Warszawą	24
		Światowa produkcja ropy w r. 1928	24
		Stan rzemiosł w Z. S. S. R.	24
		Komunikacja lotnicza transsyberyjska	24
		Bezpośredni wytop stali z rudy	24
		Komunikacja telefoniczna Polski z zagranicą	36
		Wytwórczość hut w Polsce	36

Str.	Str.
Z przemysłu naftowego	36
Zatrudnienie bezrobotnych austriaków we Francji	36
Pierwsza linja lotnicza w Chinach	36
Z Politechniki Lwowskiej	42
Postępy elektryfikacji Francji	42
Papierowe butelki do mleka	42
Otwarcie Instytutu Radjotechnicznego w Polsce	54
Utworzenie Rady portowej w Gdyni	54
O Polsce zagarnica	54
Samoloty-chłodnie	54
Automobilizm w Ameryce	54
Przewóz samochodów koleją	54
Tramwaje w Anglii	54
Sprzęg samoczynny wagonów w Japonji	54
Sprawozdanie p. Ch. S. Dewey'a	60
Szkolnictwo zawodowe w Niemczech	60
Bezdrutowa regulacja zegarów	60
Upadłości w Polsce	66
Babcock-Wilcox w Polsce	66
Telefon Warszawa—Stokholm	72
Deficyt bilansu handlowego Francji	72
Stala wystawa przemysłowa w Moskwie	72
General Motors w Niemczech	72
Elektryczność do ogrzewania zamrażniętych wodociągów	78
Rozwój komunikacji autobusowej w Anglii (sprost. p. str. 84).	78
Gospodarka elektryczna w Anglii	78
Rozwój m. Gdyni	84
Wskaźniki cen hurtowych w St. Zjednocz. i Anglii	84
Nowy rekord szybkości na samochodzie	84
Parowóz turbinowy na kolejach niemieckich	84
Macki lotnictwa niemieckiego	84
Telefony w Finlandji	84
Poczta lotnicza Londyn — Indje	108
Gospodarka elektryczna w Szwajcarji	108
Lotnictwo komunikacyjne w Europie	108
2-gi ogólnopolski zjazd meljoracyjny	120
Zjazd Cukrowników	120
Huty górnośląskie w rękach Harrimana	120
Wozy silnikowe na kolejach niemieckich	120
Samoloty — dorożki	120
Wszehświatowa wystawa w Barcelonie	120
Uczenie pamięci ś. p. prof. W. Biernackiego	126
Z Państwowej Szkoły Drogowej	126
Wyniki konkursu na siewnik do nawozów sztucznych	126
Z Krakowskiej Akademji Górniczej	132
S. p. prof. dr. Prasil	132
Christian Huygens, 1627 — 1695	138
Sprawa gazyfikacji Polski	138
Praca kolei w r. 1928.	144
Oznaki przesilenia w przemyśle metalowym okręgu warszawskiego	144
Statystyka rzemiosła w Polsce	144
75-letni jubileusz Semmeringu	144
Projekt tunelu kolejowego pod Gibraltarem	150
Kapitały amerykańskie w Europie	150
Tow. Akc. Czeskomorawska - Kolben - Danek	156
60 tysięcy obrotów na minutę	156
Ruch osobowy na kolejach duńskich	156
Niewłaściwa reklama	156
Dom Inżynierski w Pradze	162
Nafta na Uralu	162
Ukończenie budowy gazociągu Stryj — Lwów	162
Pierwszy aeroport na oceanie	162
Wycieczka inżynierów francuskich do Polski	162
Laureaci Tow. Société des Ingénieurs Civils	162
Radiotelegrafia obrazowa	168
Handel zagraniczny Polski w I półroczu r. b.	174
Nowa fabryka kabli	174
Elektryfikacja kolei we Włoszech	174
Nowa lokomotywa amerykańska	174
5-dniowy tydzień pracy w Stanach Zjedn.	180
Wytwarzanie energii elektrycznej w Szwajcarji	180
Marki jubileuszowe Edisona	180
Rozbudowa sieci gazowej w Polsce	186
Fabryka samochodowego sprzętu elektrycznego w Oświęcimiu	186
Elektryfikacja Rumunji	186
General Electric Co w Europie	186
100-lecie politechniki kopenhaskiej	192
Ile radjostacyj jest na świecie?	192
Ceny samochodów w Polsce i zagranicą	192
50-lecie kolei elektrycznej	199
G. Coradi	200
Odroczenie Zjazdu geologiczno - naftowego	200
Oznaczenie Przeglądu Technicznego na PWK	200
Szybkość jazdy na kolejach	200
50-lecie żarówki Edisona	206
Rozwój ogrzewania dalekosiężnego	206
Nowy kocioł Bensona	206
Telefony londyńskie	206
Wyzyskanie sił wodnych w Szwecji	212
Samolot rakietowy	212
Franciszek Rauleaux. W 100-lecie urodz.	218
Nowe płatowce polskie	218
Rozwój portu gdańskiego	218
Liczba inżynierów i techników w Rosji	218
Długość dróg kołowych na świecie	218
Nowy krążownik niemiecki	224
Nozna komunikacja lotnicza	224
Telefony automatyczne w Wiedniu	224
Nowy basen w porcie Paryskim	224
Politechnika chińska	224
Nowe zakłady ceramiczne w Polsce	230
Rokowania o nowe koncesje elektryfikacyjne	236
Inauguracja roku na Politechnice Warszawskiej	236
Centrala ogrzewnicza i elektryczna w Brnie	244
Nowe linje kolejowe	244
Opinja Stow. Elektryków Polskich w sprawie koncesji Harrimana	250
Przebudowa kolei wąskotorowej Nowojelnia — Nowogródek — Lubcza	250
Rozwój inwestycyj we Włoszech	250

NOWINY TECHNICZNE

Dodatek do Przeglądu Technicznego

ROK III.

WARSZAWA, 2-9 stycznia 1929 r.

Nr. 1-2.

Oświadczenie inżynierów polskich.

Jak czytelnikom naszym wiadomo, podczas ostatniej sesji Rady Ligi Narodów w Lugano, wygłosił delegat Niemiec, p. Stresemann, mowę utrzymaną w tonie nadzwyczaj ostrym, w której wypowiedział m. in. złośliwe a nieprawdziwe twierdzenie, jakoby Górny Śląsk zawdzięcza swój rozwój obecny pracy inżyniera niemieckiego. Falszywe to twierdzenie dotyka oczywiście ogół inżynierów polskich, których umiejętna i wyleżona praca przyczynia się w dużym stopniu do rozwoju gospodarczego całej Rzeczypospolitej, a szczególnie uraża kolegów naszych, pracujących na Śląsku i wznoszących tę ziemię na coraz wyższy poziom rozwoju.

To też inżynierowie zatrudnieni na Górnym Śląsku wydali oświadczenie, wykazujące całą nieprawdziwość powyższego twierdzenia, a podkreślające korzyści gospodarcze, płynące dla Śląska z połączenia go z Macierzą. Oświadczenie to podajemy poniżej.

REDAKCJA.

Oświadczenie ministra Stresemanna w Lugano w odpowiedzi na znaną mowę ministra Zaleskiego w sprawie Górnego Śląska w żywy sposób dotknęło polskich inżynierów, pracujących na Górnym Śląsku. W imieniu 700 inżynierów i techników Polaków, zorganizowanych w dwu niżej podpisanych stowarzyszeniach, musimy podkreślić, że twierdzenie ministra Stresemanna, jakoby obecny silny rozwój gospodarczy polskiego Górnego Śląska należy zawdzięczać jedynie pracy inżyniera niemieckiego, nie odpowiada rzeczywistości.

Udział elementu polskiego w kierownictwie górnośląskich przedsiębiorstw przemysłowych jest już tak znaczny, jak świadczy wyżej wymieniona cyfra inżynierów, że odbić się musiał na działalności przemysłu w całym szeregu konkretnych wypadków; moglibyśmy to udowodnić zupełnie ściśle, jednak, nie mogąc ująć całości w ramy cyfrowe, nie chcemy korzystać z tego argumentu, ograniczając się tylko do trzech przykładów, gdzie rola inżyniera i technika polskiego występuje w całej pełni już od chwili przyłączenia Śląska do Polski. Zobrazujemy mianowicie rezultaty osiągnięte w państwowej fabryce związków azotowych, polskich kopalniach skarbowych oraz na kolejach państwowych, t. j. w trzech warsztatach pracy, gdzie element niemiecki odpadł prawie całkowicie z chwilą przejęcia tych przedsiębiorstw przez Polskę.

Państwowa fabryka związków azotowych, którą kierownictwo niemieckie opuściło w chwili objęcia Śląska przez Polskę w nadziei, że Polska nie potrafi poprowadzić tej skomplikowanej i jednej z największych tego rodzaju fabryk na kontynencie, znajduje się w pełnym rozkwicie.

Produkcja jej wynosiła: w r. 1921 — 74 318 t azotniaku, w r. 1928 — 152 000 t azotniaku, a więc wzrosła pod polskim kierownictwem przeszło w dwójnasób, przyczem polscy inżynierowie potrafili ulepszyć znacznie całą fabrykację, o czym świadczy np. fakt, że zużycie energii elektrycznej na jednostkę produkcji spadło w tym samym czasie o 24 proc., wydajność pieców karbidowych wzrosła o 28 proc., a wydajność robotnika podniosła się aż 2,3 razy.

Miarą postępów technicznych w górnictwie służy wydajność węgla, osiągnięta na przepracowaną dniówkę. W polskich kopalniach skarbowych wydajność ta wynosiła w r. 1913 — 1 208 kg przy 10-godzinnej dniówce, w r. 1927 — 1 662 kg przy 8-godzinnej dniówce, wobec czego wydajność na godzinę wzrosła o 68 proc. Dodać musimy, że wydajność polskich kopalni skarbowych przewyższa bardzo znacznie przeciętną wydajność wszystkich kopalni polskiego Górnego Śląska. Cyfry powyższe nie mogą być uznane za dzieło przypadku, jeżeli wziąć pod uwagę, że polskie kopalnie skarbowe są największym przedsiębiorstwem górnictwem na Śląsku (produkcja ich stanowi 11 proc. ogólnej produkcji węgla polskiego Górnego Śląska), a ich wyraźna przewaga techniczna utrzymuje się już stale od 4 lat.

Największy warsztat, przy którym pracują inżynierowie Polacy na Śląsku, Polskie Koleje Państwowe, stanowią jedną z najgęściej i najwięcej obciążonych przewozami sieci w Europie. Mimo ustąpienia inżynierów Niemców, koleje przewożą jednak w chwili obecnej nie mniej towarów, niż za czasów niemieckich i funkcjonują bez zarzutu, co jest rzeczą powszechnie wiadomą. Należy podkreślić, że polskie kierownictwo ma jednak zadanie nieskończenie trudniejsze od dawniejszego niemieckiego, zważywszy na odcięcie linii śląskich od ich głównych dworców przetokowych, które pozostały po tamtej stronie granicy.

Powyższe trzy przykłady wystarczą, aby stwierdzić niezbicie, że polscy inżynierowie na Śląsku stoją w zupełności na wysokości zadania i, nie ograniczając się do roli biernych obserwatorów, którą im min. Stresemann insynuuje, potrafili stworzyć nowe i realne wartości.

Dla ogólnej charakterystyki sytuacji, jaka się wytworzyła na Śląsku po przyłączeniu do Polski, wskazać musimy, że, pomimo znacznie większej intensywności pracy, jak o tem świadczą dane, przytoczone przez min. Zaleskiego i cyfry wyżej podane, ilość wypadków śmiertelnych w kopalniach węgla na 100 000 tonn wydobytego węgla spadła z 0,91 w roku 1913 na 0,46 w roku 1927, a więc jest obec-

nie dwa razy mniejsza, co należy przypisać opiece polskich władz górniczych i żywemu współdziałaniu z nimi licznej rzeszy polskich techników.

Praca inżynierów polskich na Śląsku, wbrew opinii p. Stresemanna, dała realny i jak najlepszy efekt nie tylko dlatego, że inżynier ten stoi dostatecznie wysoko pod względem fachowym i że element techniczny polski jest już dość liczny, lecz w bardzo dużym stopniu i dlatego, że inżynierowie polscy nie są dla robotnika śląskiego elementem obcym, że znają oni dobrze potrzeby i możliwości gospodarcze całego państwa polskiego i na nich chcą oprzeć rozkwit Śląska, jako na naturalnej podstawie. Ze tej podstawy rozwojowej brakowało Śląskowi, kiedy był jeszcze częścią Rzeszy, wiedzą dobrze niemieckie sfery gospodarcze, które w memorjach, składanych podczas wojny, żądały aneksji b. Królestwa, aby tę podstawę gospodarczą dla Śląska pozyskać.

Polskie Stow. inżynierów i techników województwa Śląskiego.

Stow. polskich inżynierów górniczych i hutniczych, Koło śląskie.

25-lecie lotnictwa.

Dzień 17-go grudnia 1903 r. jest pamiętnym przełomem w dziejach techniki, po raz pierwszy bowiem w dniu tym człowiek zdołał wznieść się w powietrze na aparacie cięższym od powietrza i pędzonym przez silnik mechaniczny. Epokowe to zdarzenie nastąpiło na lotnisku Kitty Hawk w Karolinie Północnej (St. Zjedn.), gdzie bracia Wilbur i Orville Wright dokonali wlotu na samolocie zaopatrzonego z silnik benzynowy. Dzisiaj świat cały, w szczególności zaś Ameryka, obchodzi uroczysty jubileusz tego czynu.

Orville Wright

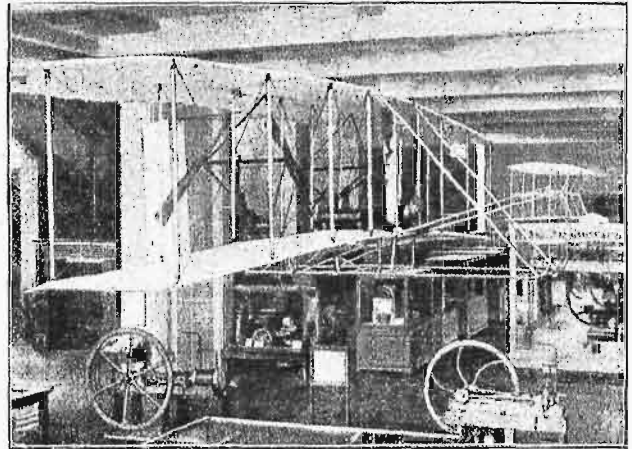

Wilbur Wright †

Bracia Wright zajmowali się już w młodości zagadnieniem lotu, przyczem przeprowadzali również i studia teoretyczne. We własnej fabryce rowerów zbudowali lekki, jak na owe czasy, silnik spalinyowy, o mocy 24 KM, który ważył 76 kg. Po wbudowaniu tego silnika na samolot, dokonano wlotu. Sam płatowiec (p. rys.) zwraca przedewszystkiem uwagę tym szczegółem budowy, że nie posiada kadłuba toczącego się na wózku, — lecz sanie, start zaś odbywał się zapomocą katapulty. Silnik napędzał dwa śmigła, jak to uwidocznione jest na rysunku.

Spoglądając na płatowiec braci Wright, wierzyć się wprost nie chce, że dziś, zaledwie po 25 latach, samolot stał się rozpowszechnionym środkiem

komunikacyjnym, który z dnia na dzień niemal zdobywa coraz większe bezpieczeństwo lotu, coraz większą pewność i niezawodność ruchu, a w związku z tem coraz większą ilość entuzjastów i wielbicieli.

Pierwszy samolot silnikowy braci Wright'ów w londyńskim Science Museum.

Wspaniały rozwój lotnictwa daje piękny przykład tego, jak talenty twórcze, praca naukowa — teoretyków i badaczy — oraz ciągłe wysiłki przemysłowe prowadzą do szybkich postępów techniki.

Koleje polskie w r. 1928.

W zesz. 1-szym z r. b. czasopiśmie „Przemysł i Handel” podaje p. Prof. J. Gieysztor szereg interesujących uwag i danych, dotyczących rozwoju P. K. P. w r. 1928. Po przebyciu okresu zcalania aparatu kolejowego, odbieranego od zaborców, oraz okresu ujednostajniania warunków pracy przez wprowadzenie ogólnych norm i przepisów organizacyjnych, eksploatacyjnych, przewozowych i taryfowych, przystosowanych do nowych, własnych potrzeb tworzącego się państwa, wreszcie po przystąpieniu do odbudowy i rozbudowy aparatu kolejowego stosownie do coraz bardziej wzmagającego się ruchu, weszły koleje polskie w okres trzeci — wyjścia na szeroki świat stosunków międzynarodowych przez przystąpienie do odpowiednich konwencji i układów międzynarodowych oraz utworzenie bezpośrednich komunikacji osobowych i towarowych z większością państw kontynentu europejskiego.

Ubiegły rok był pod tym względem rokiem przełomowym, ujawnił bowiem ponadto, że koleje polskie wstępują w dalszy okres — konsolidacji wewnętrznej, który jest właściwy przedsiębiorstwom, zyskującym normalne warunki pracy.

Koleje polskie, po przeprowadzeniu w tempie przyspieszonym — nie znajdującym przykłady na innych kolejach Europy — już wymienionych prac organizacyjnych, stanęły już w ostatnich latach na poziomie sprawności, nie ustępującej większości kolei europejskich, jak o tem świadczy następujące zestawienie natężenia ruchu towarowego na kolejach polskich, francuskich i niemieckich (w tkm/km sieci):

	Rok 1925	1926	1927
Koleje polskie	750 000	960 000	1 120 000
„ francuskie	411 046	447 000	
„ niemieckie	1 059 830	1 111 000	1 227 000

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSK. W WARSZAWIE.

KONTO P. K. O. 128

Komunikat Rady.

Rada Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie zawiadamia, że

Nadzwyczajne walne zebranie.

w myśl art. 21 punkt e i art. 24 Statutu Stow. odbędzie się w piątek dnia 11 stycznia 1929 r. punktualnie o godz. 7 min. 30 wiecz.

Porządek obrad:

1. Wybór przewodniczącego, assesorów i sekretarza.
2. Odczytanie i zatwierdzenie protokołu Walnego Zebrania z dnia 21 grudnia 1928 r.
3. Sprawa przerachowania i częściowej spłaty przez Stowarzyszenie pożyczki hipotecznej, ciężącej na gmachu Stowarzyszenia przy ul. Polnej nr. 60 (hip. 5534).
4. Wnioski członków do rozważenia na następnym Walnym Zebraniu.

W piątek dnia 18 stycznia 1929 r. odbędzie się **DRUGIE KOLEJNE WALNE ZEBRANIE** o godz. 7-ej wiecz. z tymże porządkiem obrad (w myśl art. 21 p. e i art. 24).

Posiedzenie techniczne.

W piątek dnia 11 b. m. o godz. 8-ej wiecz. w Wielkiej sali gmachu Stow. Techników Polskich w Warszawie, ul. Czackiego 3-5 odbędzie się posiedzenie techniczne, na którym inż. Bolesław **Powierza** wygłosi odczyt p. t.: „Nasze meljoracje rolne w roku jubileuszowym 10-lecia Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej”.

W następny piątek t. j. dnia 18 stycznia r. b. wygłosi odczyt prof. Edmund **Trepka** na temat „Rozwój przemysłu chemicznego w ostatnim dziesięcioleciu”.

W związku z rozesłaną przez Radę Stowarzyszenia ankietą, Rada Stow. prosi P.P. Członków

o śpieszniejsze nadsyłanie odpowiedzi w sprawie otrzymywania jednego z pism technicznych, zamiast jak obecnie „Przeglądu Technicznego”, przesyłanego wszystkim członkom opłacającym w terminie składki członkowskie.

Komunikaty Kancelarii.

Kancelaria Stowarzyszenia zwraca uwagę, że z dniem 1 stycznia 1929 r. została wstrzymana wysyłka „Przeglądu Technicznego” tym P.P. Członkom, którzy nie mają opłaconej składki za III-ci i IV-ty kwartał 1928 r. i wszystkich składek poprzednich.

Kancelaria uprasza P.P. Członków o łaskawe wpłacanie składki na rok 1929. Wysokość składki pozostaje niezmienną t. j. dla członków miejscowych zł. 52, dla zamiejscowych zł. 36 rocznie. Prócz składki pobierana jest dopłata w wysokości zł. 4 na pokrycie wydatków, związanych z wzięciem udziału przez Stowarzyszenie w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929. Dopłata ta winna być wniesiona przez każdego P.P. Członka w I-ym kwartale roku 1929.

Komunikaty Kół i wydziałów.

Zarząd Koła Inżynierów Komunikacji b. wych. Instytutu Petersburskiego zwołuje nadzwyczajne Walne Zebranie na dzień 17 stycznia 1929 roku, na godz. 19-tą w sali Nr. IV gmachu Stow. Techników, w celu dokonania wyboru Członków Sądu Koleżeńskiego.

Koło Sportowe zawiadamia Sz. Kolegów, że dnia 12 stycznia 1929 r. odbędzie się **Doroczny Bal „Młodych Techników”**

Karty wejścia dla Pp. Członków Stowarzyszenia i zaproszonych Gości można otrzymywać w Kancelarii Stowarzyszenia lub u Pp. Gospodyń i Gospodarzy Balu.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Z bliższych informacji o poniżej podanych posadach korzystać mogą członkowie stowarzyszeń, zgrupowanych w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, zwracając się o szczegóły do Kancelarii Stowarzyszenia Techników (Czackiego 3/5, a nie do Administracji „Przeglądu Technicznego”).

Uprasza się Szanownych Korespondentów o nadsyłanie znaczków pocztowych na odpowiedź.

POSADY WAKUJĄCE:

- 326—Państwowy Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Gdyni ogłasza konkurs na obsadzenie następujących posad w dziale budowlanym: 1) **Architekt** dyplomowany, urbanista, z odpowiednią praktyką. 2) **Architekt** lub Inż.-dypl. obeznany dokładnie z ustawą budowlaną i budownictwem nowoczesnym do prowadzenia policji budowlanej, 3) cztery posady dla spraw policji budowlanej i regulacji miasta. Oferty składać mogą tylko pierwszorzędni zawodowcy, rozumiejący wagę tej pracy dla państwa. Wymagany nie przekroczony 40 rok życia.
- 328—Lubelski Urząd Wojewódzki rozpisuje konkurs na posady **Inżynierów i Techników drogowych oraz Inż.-Arch. i techników budowlanych.**
- 330—**Technik-Mechanik**, odznaczający się zdolnościami administracyjnymi, posiadający zmysł kupiecki z kapitałem 100 — 150 tysięcy złotych poszukiwany, jako współnik (Lublin).

332—Zakłady Przemysłowe poszukują **Inżyniera - Chemika** w zakresie superfosfatów i kwasów siarkowych. Poszukiwana siła młoda, któraaby jednak mogła pełnić obowiązki pomocnika dyrektora fabryki na prowincji.

POSZUKUJĄ PRACY:

- 91—**Inżynier-Mechanik**, metalograf, z dłuższą praktyką samodzielną w badaniu materiałów, głównie stali i żelaza, poszukuje posady w większej fabryce maszyn lub hucie.
- 1—**Inżynier-Mechanik** w średnim wieku z wieloletnią praktyką administracyjną i handlową, specjalność urządzenia warsztatowe dla masowej fabrykacji, masowa fabrykacja, obróbka drzewa i metalu, pragnie zmienić posadę. Zna języki obce.
- 3—**Elektryk** poszukuje zajęcia dodatkowego w godzinach wieczornych (tel. 199-58 od 4 do 5-jej popołudniu).

KSIĘGARNIA TECHNICZNA

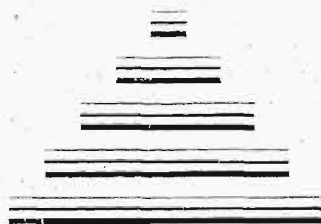
„PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO”

WARSZAWA

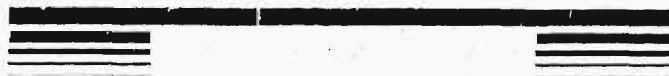
CZACKIEGO 3/5

P. K. O. 16.144

TELEFON 1-47

PRZYPOMINAMY,
ŻE JUŻ CZAS OD-
NOWIĆ PRENUMERATĘ
NA CZASOPISMA KRAJOWE
I ZAGRANICZNE NA ROK 1929

Okres konsolidacji wewnętrznej ma na celu umocnienie i systematyczne doskonalenie stanu posiadania, przy niesłabnącej dążności do zaspokojenia istotnych potrzeb rozwijającego się życia gospodarczego kraju.

Opierając się na obfitym materiale statystycznym, zebrany w ciągu szeregu lat pracy czynnej kolei, a pozwalającym na dokładne określenie kosztów eksploatacyjnych, głównych kierunków przewozu, spółzawodnictwa innych środków przewozowych, sfer ciężenia handlowego poszczególnych artykułów obrotu i t. p., przystąpiono do generalnej rewizji taryf obowiązujących. Projekt nowej taryfy towarowej został już ukończony i przesłany do opinii zainteresowanym ministerstwom oraz sferom gospodarczym; wprowadzenia jej w życie można więc oczekiwać w najbliższych miesiącach.

Dążenie do konsolidacji wewnętrznej ujawniło się również w rozciągnięciu polskich taryf i przepisów przewozowych na koleje obszaru gdańskiego przez co osiągnięto ujednostajnienie warunków taryfowych na całym polskim obszarze gospodarczo-celnym.

W r. ub. zbudowano w wytwórniach krajowych 146 nowych parowozów, 70 wagonów osobowych i 4 800 towarowych. Ponieważ, ze względu na rozwój przewozów, ilości te okazały się niewystarczające, równocześnie wynajęto od zagranicznych biur wynajmu 4 300 jednostek.

Akcja inwestycyjna P. K. P. prowadzona była przede wszystkim w kierunku dalszego usprawnienia mechanizmu kolejowego i zaspokojenia potrzeb wewnętrznych kraju. W r. ub. ukończono budowę linii: Łuck — Stojanów, Czersk — Kościerzyna oraz Kapuścisko Małe — Maksymilianowo. W toku są roboty na linjach: Herby — Inowrocław, Woropajewo — Druja oraz na szeregu krótkich odcinków na Górnym Śląsku. Poza budową nowych linii, zwrócono szczególną uwagę na należyty rozwój węzłów w Warszawie, Kutnie, Łodzi i Krakowie oraz stacyj granicznych w Zebrzydowicach, Stólcach i Zbąszyniu.

Dla podniesienia przygotowania fachowego pracowników kolejowych, zorganizowano, wzorem prowadzonych już od kilku lat kursów dla kandydatów służby eksploatacyjnej, kursy dla kandydatów służby handlowo-taryfowej ze średnim i wyższym wykształceniem; gdzie brak sił fachowych, dawał się mocno odczuwać. Ponadto, w celu zapewnienia sobie na przyszłość dopływu do kolejnictwa nowych sił ze sfer inteligencji fachowej, utworzono przy Politechnikach w Warszawie i Lwowie, przy Uniwersytetach w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Wilnie oraz przy Wyższych Szkołach Handlowych w Warszawie i Poznaniu kilkadziesiąt stypendjów dla studentów, pragnących poświęcić się następnie pracy na kolejach.

W celu zapewnienia doboru odpowiednich pracowników do różnych służb, otwarto w r. ub. Biuro Badań Psychotechnicznych, które dotychczas poddało zbadaniu drużyny parowozowe.

W porównaniu z r. 1927, nastąpił dalszy wzrost przewozów tak w ruchu towarowym, jak i osobowym, co ilustrują liczby następujące:

	I półr. 1927	I półr. 1928
Przewozy osób	65 398 000	72 814 000
„ towarów w tonnach	29 506 126	31 590 885

W drugim półroczu wzrost przewozów zazna-

czył się jeszcze mocniej, osiągając np. w zakresie przewozów towarowych średnią dzienną normę 21 000 wagonów ładownych, wobec 18 600 wał. w roku poprzednim.

W wyniku wzrostu przewozów zwiększył się również budżet kolei. Dokładnych danych w tym względzie jeszcze niema wobec braku zamknięć rachunkowych; przewidywany jednak dochód w r. 1928 wyraża się liczbą 1 481 317 000 zł., a rozchód 1 285 506 000 zł.

Przytoczona krótka charakterystyka działalności P. K. P. w r. 1928 pozwala stwierdzić, że kolejnictwo polskie stanęło już na podstawach trwałych, i mniemać, że podoła nadal trudnemu ciężarowi na kolejach zadaniu.

Pierwszy polski Zjazd Hydrotechniczny.

W dn. 3 — 5 b. m. odbył się w Warszawie, w gmachu Politechniki, pierwszy Polski Zjazd Hydrotechniczny, przy udziale paruset uczestników. Zgłoszone referaty (w liczbie 39) poruszyły szereg ważnych zagadnień gospodarstwa wodnego, dzieląc się na działy następujące: a) ogólny; b) hydrologii; c) meljoracji podstawowych i regulacji rzek; d) dróg wodnych i żeglugi; wreszcie e) sił wodnych.

Poza kwestjami administracyjno-państwowemi oraz tematami natury ogólnej, omawiały prace zjazdowe sprawy nast.: Potrzeba założenia instytucji kongresów gospodarki wodnej (Prof. M. Rybczyński); Znaczenie latoratorjów wodnych (Prof. M. Rybczyński); Nowy wzór empiryczny na przepływ średni roczny rzek i potoków (Inż. W. Kollis); O ruchu podkrytycznym i zniszczeniu energii na odskoku Bidone'a (Prof. Dr. K. Pomianowski); Oznaczenie przepływu wielkiej wody w potokach (Prof. Dr. A. Rożański); Stan normalny przy regulacji rzek dla żeglugi (Prof. M. Rybczyński); Podstawy hydrolog. do opracowania regulacji Wisły od Zawichostu do morza (Inż. S. Siebauer); Pomiar objętości przepływu na rzekach skanalizowanych (Inż. S. Tychoniewicz).

Sprawę regulacji rzek omawiały referaty pp.: Inż. H. Dudeka, M. Langera, K. Szachtmajera, St. Wiślockiego; o merjoracjach mówiły prace pp.: dyr. Inż. M. Prokopowicza (stan obecny); Inż. St. Turczynowicza (spraw. z konferencji w spr. Polesia); Inż. I. Olszewskiego (o bagnach w woj. Wileńskim); Inż. T. Zubrzycki i Inż. A. Kornella poruszyli zagadnienie powodzi, przy czem pierwszy scharakteryzował rzeki polskie pod względem powodziowym i opisał ważniejsze wypadki, drugi zaś wniósł propozycję utworzenia w Polsce osobnej instytucji asekuracyjnej od szkód powodziowych.

W dziale dróg wodnych i żeglugi omówiono kwestje: taboru (Inż. J. Decjusz, Inż. S. Tychoniewicz i Inż. K. Szachtmajer) i portów (Inż. J. Skałka) oraz zagadnienia programu rozbudowy dróg wodnych (Inż. T. Tillinger, Inż. K. Peszkowski), wreszcie niektóre roboty szczególne, jak pogłębianie mechaniczne koryta Wisły (Inż. M. Wojtkiewicz) oraz budowa fundamentów na skrzyniach żelbetowych pod nabrzeża i mola w porcie gdyńskim (Inż. T. Wenda).

Zagadnienie sił wodnych w Polsce i ich wyzyskania poruszyli pp.: Inż. H. Herbich, Inż. K. Siwicki i Inż. W. Rosental. Częściowe rozwiązania tego problemu podali pp.: Inż. H. Jensz (dla woj. Wileńskiego) i Inż. T. Tillinger (na kanale Bug — Warszawa).

Jak już z samego wyliczenia referatów widzimy, Zjazd przyczynił się do wymiany myśli na szereg ważnych tematów krajowej gospodarki wodnej. Biorąc pod uwagę korzyści tego rodzaju zebrani fachowców, poddających publicznej dyskusji zagadnienia techniczno-gospodarcze, uczestnicy kongresu uchwalili — na wniosek p. Prof. M. Rybczyńskiego — utworzenie Stowarzyszenia członków polskich kongresów gospodarki wodnej, na wzór analogicznej instytucji kongresów drogowych. Zjazd powziął nadto szereg uchwał, ujmujących dezyderaty ogólne, jak: potrzebę budowy zbiorników na rzekach podgórskich (Dunajec), konieczność utworzenia laboratorjów wodnych na politechnikach w Warszawie i Lwowie, jak również Instytutu Badawczego do celów praktycznych, Inst. Hydrograficznego i Hydrologicznego, rozbudowy elektrowni wodnych (opierając się m. in. na odpowiedniemu opodatkowaniu elektrowni ciepłych), systematycznego badania jezior i opadów, wzmożenia robót meljoracyjnych z uwzględnieniem zapobiegania powodziom; zwracając uwagę na opłakany stan dróg wodnych w Polsce, Zjazd domaga się przeznaczenia znaczniejszych kredytów na prace regulacyjne oraz wydania ustawy o regulacji Wisły, budowy kanałów Zagł. węgl. — Kraków i Konin — Gopło, wreszcie regulacji Warty i studjów innych kanałów, dalej rozbudowy floty śródlądowej i budowy portów.

W dziale sił wodnych Zjazd wypowiedział się za jak najszerzą i najszybszą rozbudową tych źródeł energii, proponując zachęcić przemysł do tego przez przyznanie zakładom wodno-elektrycznym praw przedsiębiorstw użyteczności publicznej. Zarazem zwrócił Zjazd uwagę na powiązanie wyzyskania sił wodnych z meljoracją, stawiając jako przykład kanał Bug — Wisła, który może się stać źródłem energii o wydajności 100 milionów kWh rocznie.

Po zamknięciu 3-dniowych obrad, odbyły się wycieczki techniczne, m. in. do Gdyni.

III ZJAZD INŻYNIERÓW MECHANIKÓW POLSKICH.

Członkowie warszawscy Komitetu, wyłonionego przez poprzedni (II-gi) Zjazd IMP celem zorganizowania w przyszłości następnego zjazdu, po odbyciu szeregu zebrań wspólnie z Zarządem SIMP, postanowili zwołać III-ci Zjazd IMP w dn. 23 — 26 marca r. b. w Warszawie.

Obrady Zjazdu mają się odbyć w 3-ch sekcjach: warsztatowej, metaloznawczej i energetyczno-konstrukcyjnej. Referaty zaś natury ogólniejszej wygłoszone będą na zebraniach plenarnych. Kierownictwo sekcji spoczywa w rękach pp.: dyr. inż. Z. Rytla, prof. d-ra I. Feszczonki-Czopińskiego oraz prof. K. Taylora.

KONTROLA FABRYCZNA.

Dnia 6 lutego o godz. 8-ej wieczorem odbędzie się w gmachu Stowarzyszenia Techników wieczór dyskusyjny SIMP, który ma na celu wyjaśnić sytuację w zakresie zagmatwanych nieraz stosunków pomiędzy wytwórcami a odbiorcami.

Dyskusja dotyczyć będzie wyłącznie sprawy precyzji wykonania maszyn lub przedmiotów masowej fabrykacji. Ustali ona wytyczne, na których podstawie ułożony będzie projekt dokładności wykonania sprawdzianów roboczych i kontrolnych w Polskim Układzie Tolerancji i Pasowań.

Głównym momentem dyskusji będzie sprawa wprowadzenia jednego lub dwóch niezależnych punktów kontroli z wyjaśnieniem strony technicznej i gospodarczej tego zagadnienia.

Nazwiska prelegentów oraz ich tezy będą ogłoszone w najbliższej przyszłości przez sekretariat SIMP.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Rządowa pożyczka sanacyjna.

W Min. spraw wewnętrznych odbyła się konferencja w sprawie uregulowania spłaty pożyczki Ulenowskiej przez miasta: Lublin, Częstochowę, Radom i Piotrków.

Ustalono, że wymienione miasta otrzymają, na pokrycie zaległości i niedoborów w latach 1928 do 1935, z tytułu spłaty rat amortyzacyjnych i procentowych, pożyczkę sanacyjną w 7 proc. obligacjach B. G. K. na 29½ lat.

Rady miejskie powezmą odpowiednie uchwały, w których będzie przewidziane, że miasto będzie podlegało specjalnej kontroli B. G. K. w zakresie dotrzymania zobowiązań gminy co do pożyczki Ulenowskiej. Pożyczka ta dla powyższych 4 miast wynosi 9½ milionów dolarów. Powodem trudności płatniczych było obniżenie się kursu złotego w r. 1925, które załamało budżety tych miast.

Z izby przemysłowo-handlowej w Warszawie.

Obradowała komisja komunikacyjna izby przem.-handl. w Warszawie pod przewodnictwem radcy izby p. Meyera, nad sprawami zatoru towarowego na stacji Warszawa gdańska oraz nad koncesjonowaniem przemysłu autobusowego. Ujawnił się jednomyślny pogląd przeciw koncesjonowaniu, które sparaliżowałoby pomyślnie rozwijający się ruch autobusowy. Wypowiedziano się za zastrzeżeniem postanowień, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie autobusów. Dla opracowania odpowiednich wniosków wybrano podkomisję, złożoną z pp. Chełmońskiego, Marchelskiego i Szczerbińskiego. Wreszcie komisja wypowiedziała jednomyślną opinię, iż wstrzymanie robót na nowobudujących się liniach kolejowych musiałoby wpłynąć bardzo ujemnie na całość życia gospodarczego.

Przedpłatę kwartalną . . . . . 10 zł.	Ceny ogłoszeń	
Przyjmuje Administracja i Poczta Kasa Oszczędności na konto Nr. 515.	Jednorazowych:	
Przedpłata zagranicą . . . . . 60 zł. rocznie	Za jedną stronę . . . . . zł. 300.—	Przy zamówieniu wielokrotnych ogłoszeń bez zmiany tekstu, udziela się nast. zniżek:
Cena zeszytu pojedynczego . . . . . zł. 1.50	„ pół strony . . . . . „ 165.—	za 6 krotne ogł. 10%
(Ceny zeszytów specjalnych są ustalane każdorazowo)	„ ćwierć strony . . . . . „ 90.—	„ 13 „ „ . . . . . 20 „
Za zmianę adresu (znaczkami poczt.) . . . . . 1 zł.	„ jedną ósmą . . . . . „ 45.—	„ 26 „ „ . . . . . 25 „
	„ jedną szesnastą . . . . . „ 25.—	„ 52 „ „ . . . . . 30 „
		Dopłaty: za I str. okładki 100%, za IV str. okł. 50%, za zamówione miejsce na innych stronach 20%.
		W „Nowinach Technicznych” o 50% drożej, dla poszukujących pracy 50% ustępstwa.

Biuro Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Czackiego Nr. 3 (Gmach Stowarzyszenia Techników). Telefon Nr. 57-04.
Redakcja otwarta we wtorki, czwartki i piątki od godz. 7 do 8 i pół wieczorem. Administracja otwarta codziennie od godz. 10 do 2 po pol. i od 6 do 8 wiecz.
Wejście do Redakcji i do działu prenumerat Administracji—przez sień główną budynku; wejście do działu ogłoszeń — z bramy Nr. 3.